



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.028.02.2019

Przemysław Dac
Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/051 Utworzenie i funkcjonowanie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Stargardzie; ul. Gdańska 4; 73-110 Stargard ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Od 17 stycznia 2018 r. Przemysław Dac, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ² . W okresie od 5 września 2017 r. do 14 listopada 2017 r. funkcję Pełnomocnika do spraw organizacji Wód Polskich pełniła Pani Iwona Koza, a w okresie od 14 listopada 2017 r. do 17 stycznia 2018 r. funkcję tę pełnił Pan Mariusz Gajda. (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	1) Działania w celu zapewnienia utworzenia i funkcjonowania PGW Wody Polskie. 2) Zapewnienie ochrony ludności i mienia przed powodzią. 3) Gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa. 4) Działania związane z wydawaniem zgód wodnoprawnych. 5) Działania związane z opłatami za usługi wodne.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia kontroli z wykorzystaniem dowodów powstałych przed 1 stycznia 2018 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Jarosław Pułka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/193/2019 z 14.11.2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Prowadzone działania organizacyjne umożliwiły od 1 stycznia 2018 r. powstanie i funkcjonowanie Zarządu Zlewni. Na terenie właściwości Zarządu występowało między innymi 160 km wałów przeciwpowodziowych oraz znajdowało się: 65 obiektów hydrotechnicznych, 33 stacje pomp oraz 388,13 km kanałów. Zatrudnieni pracownicy Zarządu i koordynowanych nadzorów wodnych prawidłowo weryfikowali przejmowaną dokumentację techniczną. Ponadto prawidłowo dokonywano analiz zjawisk hydrologicznych i lodowych oraz przeprowadzano okresowe kontrole stanu technicznego urządzeń wodnych. W objętych badaniem sprawach, wysokość opłat za usługi wodne ustalano prawidłowo na podstawie danych, posiadanych przez Zarząd Zlewni, wynikających z pozwoleń wodnoprawnych i oświadczeń podmiotów obowiązanych do ponoszenia opłat oraz
---------------------	--

¹ Dalej: Zarząd lub ZZ..

² Dalej: Prezes PGW WP.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne⁵.

W pierwszym półroczu 2018 r. stan zatrudnienia w Zarządzie Zlewni był niewystarczający dla realizacji wybranych zadań⁶ wynikających z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne⁷. Według stanu na 31 grudnia 2018 r. obsada kadrowa w ZZ oraz w jednostkach koordynowanych wynosiła 47 osób. Dyrektor Zarządu na bieżąco podejmował działania w celu zapewnienia właściwego poziomu zatrudnienia. Jednak brak wystarczającej liczby pracowników na początku 2018 r., a w wyniku tego kumulacja zadań w późniejszym okresie, była główną przyczyną stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości polegających na:

- wydaniu z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸, 24 decyzji spośród 40 objętych badaniem pozwoleń wodnoprawnych. Termin, o którym mowa powyżej, przekroczony został w badanej próbie od 13 do 236 dni;
- nieokreśleniu w drodze decyzji wysokości nieuiszczonych w terminie 76 opłat stałych i 64 zmiennych, mimo obowiązku wynikającego odpowiednio z art. 271 ust. 7 i art. 272 ust. 19 ustawy Prawo wodne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Działania w celu zapewnienia utworzenia i funkcjonowania PGW Wody Polskie

Opis stanu faktycznego

Pełnomocnik do spraw Organizacji Wód Polskich Mariusz Gajda, z dniem 8 stycznia 2018 r. powołał na stanowisko Dyrektora Zarządu Zlewni Marię Danutę Grzesiewicz (odwołana przez Prezesa PGW WP z dniem 30 kwietnia 2018 r.).

Z dniem 1 maja 2018 r. Prezes PGW WP powołał Szymona Sroczyńskiego na stanowisko Dyrektora Zarządu oraz Elżbietę Krawczykowską na stanowisko Zastępcy Dyrektora Zarządu.

(akta kontroli str. 4-5, 6-7)

Przygotowaniem siedziby, pomieszczeń biurowych i gospodarczych, stanowisk pracy, zakupu wyposażenia – wg wyjaśnień byłej Dyrektora Zarządu – zajmował się Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie⁹, który działając z upoważnienia Pełnomocnika ds. organizacji Wód Polskich podjął następujące działania, w dniu:

- a) 22 grudnia 2017 r. przesłał do kierownika Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie Terenowy Oddział w Stargardzie (ZZMiUW TO w Stargardzie) oraz pracowników, którzy z mocy prawa stawali się z dniem 1 stycznia 2018 r. pracownikami PGW WP, informację o miejscu siedziby Zarządu, obowiązujących godzinach pracy oraz mapę z obszarem działania ZZ i nadzorów wodnych w zlewni rzeki Ina i rzeki Płonia. Obszary objęte działaniem poszczególnych nadzorów wodnych i Zarządu oraz zasady przejścia pracowników do PGW WP znane były kierownikom TO ZZMiUW w Szczecinie. Były one przedstawione na comiesięcznych naradach kierowników organizowanych przez Dyrektora ZZMiUW w Szczecinie, a Kierownik Kadr ZZMiUW w Szczecinie przeprowadził rozmowę w przedmiotowej sprawie z każdym pracownikiem Zarządu;

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 2502, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie stawek za usługi wodne.

⁶ W zakresie obszarów, w których stwierdzono nieprawidłowości.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 ze zm., dalej: ustawa Prawo wodne.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm., dalej: kpa.

⁹ Dalej: RZGW.

- b) 28 grudnia 2017 r. zlecił zewnętrznej firmie wykonanie w dniach 29-31 grudnia 2017 r. przeprowadzki z siedziby ZZMiUW TO do siedziby tworzonego Zarządu. Z dniem 1 stycznia 2018 r. pracownicy ZZMiUW TO w Stargardzie przeszli do pracy w ZZ (3 pracowników) i Nadzór Wodny w Stargardzie (2 pracowników). W ramach przeprowadzki do nowej siedziby przewieziono m.in.: komputery, drukarkę, fax, szandory, tablice wałowe oraz książki obiektów (rzek, kanałów i urządzeń hydrotechnicznych), ewidencję wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów, mapy, dokumentacje (projekty i operaty pokolaudacyjne obiektów wykonanych w ramach zadań inwestycyjnych – melioracje gruntów, itp.), projekty typowych urządzeń melioracji wodnych, plany utrzymania wód i urządzeń hydrotechnicznych na 2018 r. itp. Wykazy wyposażenia biurowego byłych TO ZZMiUW stanowiły załącznik do umów zawartych przez Pełnomocnika ds. organizacji Wód Polskich z Dyrektorem ZZMiUW. W dniu 9 lutego 2018 r. wykazy były weryfikowane przez kierowników nadzorów wodnych i Dyrektora Zarządu i przesłane do RZGW.

Wynajęta siedziba Zarządu (oraz Nadzoru Wodnego w Stargardzie), posiadała niezbędne wyposażenie. Ponadto Nadzór Wodny w Stargardzie doposażony został w wyposażenie przewiezione z TO ZZMiUW w Stargardzie. Siedziby Nadzorów Wodnych w Choszczynie, Goleniowie i Pyrzycach znajdowały się w pomieszczeniach byłych TO ZZMiUW (nie uległy zmianie), stąd też w okresie tworzenia Wód Polskich nie zachodziła konieczność przewożenia dokumentacji. W siedzibach Nadzorów Wodnych znajdowały się dokumentacje niezbędne do ich funkcjonowania, za wyjątkiem ewidencji wód i urządzeń wodnych z obszarów, które do 1 stycznia 2018 r. nie były przedmiotem działania poszczególnych oddziałów (do 31 grudnia 2017 r. w ZZMiUW obowiązywał podział odpowiadający podziałowi administracyjnemu kraju). Od 1 stycznia 2018 r. nastąpił podział zlewniowy, tj. poszczególne Nadzory Wodne i Zarząd działały w obrębie zlewni (w granicach wododziałów) rzeki Ina i Płonia. Do siedziby Zarządu oraz nadzorów wodnych 1 stycznia 2018 r. przywieziono z RZGW komputery i drukarkę, które zostały włączone do sieci (przy instalowaniu sprzętu obecna była Kierownik byłego ZZMiUW TO w Stargardzie).

(akta kontroli str. 134-139, 159-161, 222-234)

W okresie od 1 do 8 stycznia 2018 r., tj. do dnia powołania dyrektora Zarządu zadania związane z przygotowaniem siedziby, pomieszczeń biurowych i gospodarczych, zakupu wyposażenia itp. (za wyjątkiem odbioru pomieszczeń biurowych oraz komputerów, które odebrała na podstawie upoważnienia Dyrektora RZGW), realizował dyrektor RZGW.

(akta kontroli str. 135, 138, 162, 184-221)

W 2018 r. działania związane z zabezpieczeniem dostaw energii elektrycznej niezbędnej do utrzymania i eksploatacji urządzeń wodnych ZZ realizowane były przez Dyrektora RZGW. Dyrektor RZGW 1 stycznia 2018 r. poinformował, że na podstawie art. 534 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne, PGW WP wstąpiło w prawa i obowiązki Województwa Zachodniopomorskiego – ZZMiUW w Szczecinie w związku z realizacją umowy na dostawę energii z 29 grudnia 2017 r. zawartą przez Dyrektora ZZMiUW z Enea S.A. na 2018 r. Zabezpieczenie dostaw energii elektrycznej w 2019 r. nastąpiło na podstawie przeprowadzonych postępowań przetargowych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie i umów zawartych przez Prezesa PGW WP.

(akta kontroli str. 244-245, 255-285)

W zakresie zapewnienia w Zarządzie bieżącego regulowania zobowiązań finansowych, Dyrektor Zarządu Szymon Sroczyński wyjaśnił, że Zarząd (...) *nie posiadał i nie ma uprawnień do obsługi rachunków bankowych. Opisane, opieczętowne i podpisane oryginały faktur wysyłane były/są do Wydziału Finansowo-Księgowego w RZGW, gdzie dokonuje się regulowania zobowiązań finansowych, związanych z funkcjonowaniem przejętych przez PGW WP od marszałków lub jednostek organizacyjnych samorządu województwa, urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, w tym w szczególności zobowiązań za dystrybucję i sprzedaż energii elektrycznej na przepompowniach oraz zobowiązań wynikających z zawartych umów na eksploatację i utrzymanie zbiorników, przepompowni oraz wałów przeciwpowodziowych i przepustów wałowych.*"

(akta kontroli str. 239, 245-246)

Przejęcie dokumentacji dotyczącej gospodarowanymi wodami i mieniem, niezbędnej do realizacji statutowych zadań Zarządu odbyło się wraz z przejęciem zlikwidowanych OT ZZMiUM, w których utworzono siedziby nadzorów wodnych (w Stargardzie dokonano przeprowadzki). Przejęta dokumentacja, jak wyjaśniła była Dyrektor Zarządu, nie uwzględniała podziału zlewniowego. W związku z powyższym Dyrektor Zarządu 24 kwietnia 2018 r. wystąpiła do dyrektorów Zarządów Zlewni w Szczecinie i Gryficach z prośbą o przekazanie teczek obiektów, wykazów urządzeń melioracji wodnych oraz operatów kolaudacyjnych z obszaru działania Zarządu Zlewni w Stargardzie. Na przedmiotowe pisma Dyrektor Zarządu nie otrzymała żadnych odpowiedzi i nie przekazano dokumentacji. Dopiero w listopadzie i grudniu 2019 r. powyższe dokumenty zostały przekazane do Nadzorów Wodnych w Goleniowie i Stargardzie.

(akta kontroli str. 135, 138-139, 175-176, 181, 288-324)

Dyrektor Zarządu wyjaśnił, że obecnie ZZ posiada całość niezbędnej dokumentacji (teczki obiektów, wykazy urządzeń melioracji wodnych oraz operaty kolaudacyjne) dotyczącej gospodarowanymi wodami i mieniem, niezbędnej do realizacji statutowych zadań z obszaru swojego działania. Całość dokumentacji znajduje się we właściwych miejscowo nadzorach wodnych, a Zarząd prowadzi ewidencję obiektów, zarówno w systemie SIGW – System Informacji Gospodarki Wodnej, jak i tabelarycznej na cele statutowych działań.

(akta kontroli str. 286-287)

Przekazanie dokumentacji poinwestycyjnych, w tym środków trwałych wytworzonych w ramach zadania inwestycyjnego pn.: *Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Iny i jej dopływów* odbyło się na podstawie pisma ZZMiUW w Szczecinie (w likwidacji) z 14 lutego 2018 r. oraz na podstawie Zarządzeń Dyrektora RZGW w sprawie powołania Komisji do przeprowadzenia odbioru dokumentacji związanej z zadaniami inwestycyjnymi przejmowanymi od Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego¹⁰. Raporty prac Komisji sporządzono 2 marca 2018 r. W raportach dokonano pozytywnej oceny protokołów zdawczo-odbiorczych¹¹.

(akta kontroli str. 141-159)

Ponadto Dyrektor Zarządu wyjaśnił, że: *... z dniem wejścia w życie ustawy Prawo wodne tj. z dniem 01.01.2018 r., PGW WP wykonuje w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia właścicielskie w stosunku do mienia wskazanego w art. 528 ust. 1 Prawo wodne. Powyższe nastąpiło z mocy prawa. Z kolei protokół zdawczo-odbiorczy, o którym mowa w art. 528 ust. 3 ww. ustawy, potwierdza fakt przejęcia przez Wody Polskie reprezentacji Skarbu Państwa oraz wykonywania praw*

¹⁰ Dalej: Marszałek

¹¹ Wykazano jedynie na niezgodność dotyczącą braku jednego krzesła.

właścicielskich (...). kompetencje w przedmiotowym zakresie posiada Dyrektor RZGW PGW WP. Niemniej jednak informuję, iż pismem (...) z dnia 31.10.2019 r., Marszałek przekazał Dyrektorowi RZGW w Szczecinie do podpisania protokołów potwierdzający przekazanie dokumentacji związanej z ewidencją wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów (...). Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie Zarządzeniem (...) z dnia 6.08.2018 r. (...) powołał zespoły w celu przygotowania do odbioru dokumentacji (...) od Marszałka. W skład zespołów weszli przedstawiciele nadzorów wodnych, którzy na podstawie przedłożonych wykazów środków trwałych i nieruchomości gruntowych w dniach od 19.09. do 30.11.2018 r. dokonali weryfikacji przedmiotowych wykazów. Oryginały wykazów znajdują się w RZGW. Jednostki Nadzorów Wodnych zgodnie z wytycznymi Dyrektora RZGW sporządziły przedmiotowe raporty oraz przekazały je do Dyrektora RZGW (...). (...) pismem z dnia 23 listopada 2018 r. (...), Dyrektor RZGW przekazał do weryfikacji dokumenty PT dotyczące pkt. 6 ww. zarządzenia tj. PT nr 38, 39, 42, 43, 46, 47, 72. Dyrektor Zarządu Zlewni w Stargardzie podjął się weryfikacji przedmiotowych PT, co skutkowało podpisaniem PT nr 42, 43, 46, 72 z uwagi na fakt, iż wykaz środków trwałych ujęty w przedmiotowych dokumentach był kompletny i zgodny ze stanem faktycznym. Odnosnie PT 38, 39, 47 Dyrektor (...) odesłał dokumenty PT z uwagi na braki oraz niezgodności w wykazach środków trwałych ujętych w ww. dokumentach (...). Raporty z weryfikacji dokumentacji ujętej w wykazach środków trwałych i nieruchomości gruntowych przekazywanych przez Marszałka były przedłożone do wglądu Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie, a następnie przesyłane do RZGW. Na tym etapie w stosunku do raportów sporządzonych przez przedstawicieli Nadzoru Wodnego, Dyrektor Zarządu Zlewni nie wniósł uwag do przedmiotowych raportów. Zespoły poinformowały Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie pismami z dnia 4.12.2018 r., 20.12.2018 r., 5.12.2018 r. (...) o zakończeniu pracy Zespołu i przekazaniu kompletu oryginału dokumentacji do RZGW (...).

Zdaniem Dyrektora, termin formalnego przejęcia dokumentacji (protokołem PT), nie miał wpływu na terminowość realizacji zadań przez Zarząd.

(akta kontroli str. 239-240, 246-247, 327-515)

Zadaniem zespołów ds. przejęcia majątku powołanych przez Dyrektora RZGW, było m.in. dokonanie weryfikacji wykazu nieruchomości i wykazu decyzji ich dotyczących (wywłaszczenia, linia brzegu, trwałe zarząd, zobowiązania podatkowe itp.); weryfikacji wykazów wielozadaniowych obiektów piętrzących; pozostałych urządzeń wodnych; skompletowanie dokumentacji do poszczególnych urządzeń (książki obiektów, mapy, protokoły przeglądów, projekty inwestycyjne, instrukcje eksploatacji itp.); skompletowanie dokumentacji dotyczącej cieków i urządzeń melioracji wodnych oraz pozostałej dokumentacji zgromadzonej w dawnych OT ZZMiUW. W ramach wykonywanych zadań zespoły dokonywały także inwentaryzacji przejętego majątku i dokumentacji przez PGWP.

(akta kontroli str. 325-329)

W okresie od 2 do 18 stycznia 2018 r. Dyrektor Zarządu przejął dokumentację dotyczącą 47 postępowań administracyjnych w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych (z 59 wnioskowanych pozwoleń wodnoprawnych) wszczętych i niezakończonych przed 1 stycznia 2018 r. Powyższa dokumentacja przekazana została protokołami przez Prezydenta Miasta Szczecina oraz Starostów: Myśliborskiego, Choszczeńskiego, Stargardzkiego, Goleniowskiego i Pyrzyckiego. W okresie od 12 stycznia do 27 listopada 2018 r. Dyrektorowi Zarządu zostało przekazanych przez starostów oraz organy Wód Polskich dodatkowo 11 spraw dotyczących pozwoleń wodnoprawnych, które pierwotnie zostały skierowane niezgodnie z właściwością miejscową lub rzeczą do innych podmiotów oraz

w uzupełnieniu Starosta Stargardzki przekazał jedno postępowanie zawieszone 19 kwietnia 2016 r. (postępowanie zostało umorzone 14 sierpnia 2019 r.).

(akta kontroli str. 253-254, 516-553)

Dyrektor wyjaśnił, że nie zgłaszał zastrzeżeń co do terminowości przekazania dokumentacji dotyczącej złożonych wniosków, a termin jej przejęcia nie miał wpływu na terminowość realizacji zadań przez ZZ. Nie dokonywano również analizy przejętych spraw pod kątem zaniechania prowadzonych postępowań przez starostów.

(akta kontroli str. 239-240, 247, 789)

Szczegółowe badanie 20 wybranych postępowań administracyjnych przekazanych Zarządowi, wszczętych i niezakończonych przed 1 stycznia 2018 r. w zakresie terminowości załatwienia sprawy wykazało, że w 18 postępowaniach nie dochowano terminu określonego w art. 35, z uwzględnieniem regulacji art. 36 Kpa, a opóźnienie w rozstrzygnięciu sprawy wynosiło od 15 do 243 dni.

(akta kontroli str. 554)

Dyrektor Zarządu wyjaśnił, że: *„Organy, które z dniem 01.01.2018 r. utraciły właściwości do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, w styczniu 2018 r. przekazały Dyrektorowi ZZ w Stargardzie 59 spraw wszczętych i niezakończonych. Ponadto od 01.01.2018 r. wpływały bieżące wnioski o wydanie pozwoleń (...), których łącznie ze sprawami przekazanymi (...) było 173. Do dnia 28.02.2018 r. w Dziale Zgód Wodnoprawnych (ZUZ) nie było żadnego pracownika, a ogólny stan zatrudnienia w ZZ (...) wynosił jedynie 8 osób. Od 02.03.2018 r. w Dziale ZUZ został zatrudniony jeden pracownik. (...) Z dniem 06.04.2018 r. w Dziale ZUZ zatrudniono drugą osobę, a kolejną w maju, która następnie przez cały miesiąc przebywała na zwolnieniu lekarskim. Następną osobę zatrudniono dopiero z końcem lipca 2018 r. w wymiarze ½ etatu. (...) W związku z powyższym, przy takiej ilości spraw i stanie zatrudnienia niemożliwym było dotrzymanie terminów wynikających z Kodeksu (...) w prowadzonych postępowaniach.”*

(akta kontroli str. 575-577)

W ramach składanych ponagieł przez wnioskodawców postępowań Dyrektor Zarządu 28 marca 2018 r. informował RZGW o problemach w dotrzymaniu terminów rozpatrywania wniosków o pozwolenia wodnoprawne z uwagi na braki kadrowe, wnioskując jednocześnie o zatrudnienie dwóch pracowników w dziale ZUZ.

(akta kontroli str. 767-770)

W okresie objętym kontrolą Zarząd nie przejmował od likwidowanych jednostek samorządowych postępowań i umów dotyczących inwestycji rozpoczętych i niezakończonych przed 1 stycznia 2018 r.

(akta kontroli str. 239-241, 252)

Sprawy dotyczące zatrudniania pracowników Zarządu i Nadzorów Wodnych w Choszczynie, Goleniowie, Pyrzycach i Stargardzie realizował Dyrektor RZGW. W okresie od 16 stycznia do 28 lutego 2018 r. w jednostkach organizacyjnych Wód Polskich obowiązywał regulamin wynagradzania pracowników, który został wprowadzony przez Pełnomocnika ds. organizacji Wód Polskich. Powyższy regulamin został uchylony zarządzeniem Prezesa PGW WP.

Zarządzeniem nr 27/2019 Prezesa PGW WP zostały określone zasady zatrudniania w PGW WP. W powyższych zasadach określono m.in., że wnioski o zatrudnienie pracowników w jednostkach organizacyjnych z obszaru działalności Regionalnego Zarządu składa dyrektor Regionalnego Zarządu.

(akta kontroli str. 235-237, 580-620)

Była Dyrektor Zarządu wyjaśniła, że do 28 lutego 2018 r. obowiązywały jasne zasady wynagradzania, stanowisk i zaszerogowania wynikające z załącznika nr 2 do regulaminu wynagradzania. Dyrektorowi Zarządu Zlewni (...) i Kierownikom Nadzorów (...) przesyłano drogą elektroniczną skany złożonych CV, (...) a następnie zgłaszania do RZGW (...) sugestii w sprawie ewentualnego zatrudnienia kandydatów. W początkowym etapie (do dnia 28.02.2018 r. kiedy to ukazało się Zarządzenie Nr 13/2018 Prezesa PGW WP uchylające zarządzenie w sprawie wprowadzenia regulaminu wynagradzania dla pracowników Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie) przez Dyrektora Zarządu Zlewni (...) prowadzona była także wstępna selekcja kandydatów oraz prowadzenie rozmów oceniających kandydatów w celu wykluczenia kandydatów nieodpowiednich i nie wykwalifikowanych (nie posiadających stosownej wiedzy i doświadczenia zawodowego zezwalających na samodzielne realizowanie powierzonych zadań na danym stanowisku pracowniczym) i przekazywanie informacji w przedmiotowym zakresie do RZGW. Dalsze procedowanie zatrudnienia odbywało się w RZGW (...) w większości przypadków z uwzględnieniem sugestii Dyrektora Zarządu Zlewni. Informacje m.in. na temat ilości przewidywanych osób do zatrudnienia w poszczególnych Nadzorach Wodnych i Zarządzie Zlewni zostały mi przekazane przez Dyrektora RZGW (...) – Pana Dyrektora Łukasza Kolandę, który do dnia odwołania organizował narady Dyrektorów Zarządów Zlewni na obszarze RZGW (...) celem przedstawienia i omówienia spraw bieżących związanych z tworzeniem i działalnością Wód Polskich. Według przekazanych informacji docelowe zatrudnienie w Zarządzie Zlewni miało wynosić 40 pracowników, a w każdym z Nadzorów Wodnych ok. 5-7 pracowników. Z dniem 01.01.2018 r. zatrudnieni pracownicy mieli zapewnione właściwe miejsca i stanowiska pracy, albowiem ilość zatrudnionych wynosiła: ZZ – 3 pracowników (...), NW w Choszczynie – 3 pracowników, NW w Goleniowie – 5 pracowników, NW w Pyrzycach – 2 pracowników (w tym 1 na długotrwałym zwolnieniu lekarskim) i NW w Stargardzie – 2 pracowników. W miarę zwiększenia liczby zatrudnionych pracowników (począwszy od miesiąca marca 2018 r.) wystąpiły braki w wyposażeniu stanowisk pracy i braki lokalowe. W celu umożliwienia wykonywania zadań przez pracowników Zarządu Zlewni instalowaniem oprogramowania (...) zajmował się pracownik Zespołu Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami (poza zakresem czynności).

W zakresie możliwości określania liczby pracowników w Zarządzie i nadzorach wodnych, była Dyrektor Zarządu wyjaśniła, że nie miała żadnego wpływu na liczbę zatrudnianych pracowników bowiem decyzje zapadały *odgórnie*. Braki kadrowe występowały w każdym z Działów, a w szczególności w Działach: Zgód Wodnoprawnych, Finansowo-Księgowym, Ocen Wodnoprawnych i Dziale Zamówień Publicznych, do których pierwszych pracowników zatrudniono w marcu 2018 r., a także w Dziale Opłat, do którego zatrudniono 2 pracowników na początku lutego 2018 r. Stanowiska w Działach: Inwestycji, Współpracy z Użytkownikami, Kontroli oraz Zespół Zarządzania Środowiskiem do dnia 30 kwietnia 2018 r. nie były obsadzone. Szczególnie drastyczna sytuacja była w Nadzorze Wodnym w Pyrzycach.

(akta kontroli str. 135-136, 139-140, 580-603)

Dyrektor Zarządu 1 października 2018 r. wystąpił do Dyrektora RZGW z pismem, w którym zasygnalizował potrzebę zwiększenia liczby pomieszczeń dla pracowników ZZ i Nadzoru Wodnego w Stargardzie. Z dniem 1 lutego 2019 r. Dyrektor Zarządu zawarł z dotychczasowym dzierżawcą pomieszczeń nową umowę, w której wynajęto dodatkowo 6 pomieszczeń na siedziby o łącznej pow. 123 m²).

(akta kontroli str. 195-197, 578-579)

W okresie od czerwca 2018 r. do stycznia 2019 r. na wnioski Dyrektora oraz Zastępcy Dyrektora Zarządu kierowane do RZGW dokonywano doposażenia stanowisk pracy Zarządu oraz jednostek koordynowanych. W siedzibie ZZ oraz Nadzorze Wodnym w Stargardzie zlecono wykonanie nowej sieci komputerowej oraz instalacji telekomunikacyjnej (do 3 grudnia 2018 r. Zarząd dysponował jednym aparatem telefonicznym).

(akta kontroli str. 244, 635-643)

Stan zatrudnienia w Zarządzie oraz koordynowanych Nadzorach Wodnych przedstawiał się następująco, na dzień:

- 1 stycznia 2018 r. – 16 osób (pracownicy, którzy z mocy prawa stali się z tym dniem pracownikami PGW WP), w tym w Nadzorach Wodnych: po dwie osoby w Pyrzycach i Stargardzie, trzy w Choszczynie i cztery w Goleniowie;
- 31 grudnia: 2018 r. i 2019 r. – 47 osób, w tym w Nadzorach Wodnych: po cztery w Goleniowie i Pyrzycach, trzy w Choszczynie i pięć w Stargardzie.

W powyższym okresie cztery osoby (przejęte z ZZMiUW) przebywały na urlopach macierzyńskich i wychowawczych.

(akta kontroli str. 645)

W odpowiedzi na pytanie, czy i kiedy Dyrektor Zarządu otrzymał wykaz pracowników samorządowych i samorządowych jednostek organizacyjnych, którzy stali się pracownikami ZZ i Nadzorów Wodnych, Szymon Sroczyński wyjaśnił, że: „(...) zgodnie z art. 542 ust. 1 (...) Prawo wodne – Dyrektor Zarządu Zlewni nie jest uprawnioną osobą, która winna otrzymać przedmiotowy zakres. (...) komórkę kadrową (...) zgodnie z regulaminem organizacyjnym, posiada Dyrektor RZGW. (...)”. W tym samym zakresie była Dyrektor Zarządu wyjaśniła, że przejęcie pracowników odbyło się na mocy ustawy Prawo wodne, bez możliwości oceny celowości ich zatrudnienia.

(akta kontroli str. 135, 139, 239-240, 247)

W okresie od marca 2018 r. do grudnia 2019 r. w Zarządzie i jednostkach koordynowanych, na wniosek Dyrektora zostało zatrudnionych 13 osób.

Według wyjaśnień Dyrektora Zarządu z dniem 1 lipca 2018 r. zapewniono odpowiednią obsadę kadrową w ZZ oraz jednostkach koordynowanych, zapewniającą wykonywanie statutowych oraz ustawowych zadań PGW WP w ilości 47 osób.

(akta kontroli str. 646, 650, 653)

Zakresy obowiązków pracowników przygotowywane i zatwierdzane były przez Dyrektora Zarządu, a od 1 kwietnia 2019 r., tj. zmiany Regulaminu Organizacyjnego PGW WP, przygotowywane przez Dyrektora Zarządu i zatwierdzane przez Dyrektora RZGW.

(akta kontroli str. 650, 653-654, 682-704)

Do 15 listopada 2019 r. w Zarządzie oraz koordynowanych jednostkach, według wyjaśnień Dyrektora, zrezygnowały z pracy cztery osoby, w tym dwie z uwagi na podjęcie innej pracy. W Zarządzie nie prowadzono dokumentacji kadrowej pracowników. Dokumentacja kadrowa pracowników Zarządu oraz Nadzorów Wodnych prowadzona była przez RZGW w Szczecinie.

(akta kontroli str. 239-241, 248)

Dyrektor Zarządu zapewnił koordynację podległych jednostek organizacyjnych PGW WP m.in. poprzez organizację cyklicznych narad z kierownikami nadzorów wodnych oraz bieżącą codzienną komunikację kierowników komórek organizacyjnych ZZ z kierownikami Nadzorów Wodnych.

(akta kontroli str. 249)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W 18 z 20 skontrolowanych postępowań administracyjnych przekazanych Zarządowi, wszczętych i niezakończonych przed 1 stycznia 2018 r. nie dochowano terminu określonego w art. 35 § 3 kpa, a opóźnienie w rozstrzygnięciu sprawy wynosiło od 15 do 243 dni.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor ZZ prawidłowo podejmował działania w celu zapewnienia odpowiedniej obsady kadrowej oraz właściwej powierzchni biurowej i wyposażenia. NIK pozytywnie oceniła weryfikowanie przez pracowników koordynowanych nadzorów wodnych zawartości i kompletności otrzymanych dokumentacji. W 2018 r. stan zatrudnienia w Zarządzie był niewystarczający do terminowej realizacji zadań wynikających z przepisów ustawy Prawo wodne. Jako działanie nieprawidłowe NIK uznała wydanie 18 z 20 decyzji wodnoprawnych, dotyczących postępowań, które zostały wszczęte i niezakończone przed 1 stycznia 2018 r., z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 35 § 3 kpa.

OBSZAR

2. Realizacja wybranych zadań Zarządu Zlewni w zakresie gospodarowania wodami

2.1. Zapewnienie ochrony ludności i mienia przed powodzią

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą, w Zarządzie zorganizowano i prowadzono obserwacje oraz dokonywano analiz zjawisk hydrologicznych. Zadania te realizowane były do 30 marca 2019 r. przez Dział Eksploatacji, a od 1 kwietnia 2019 r. przez Dział Utrzymania. Odczyty z wodowskazów hydrologicznych prowadzone były na posterunkach zlokalizowanych na rzece Ina, Zalewie Szczecińskim i jeziorze Miedwie. Odczyty prowadzone były codziennie, gromadzone i utrwalane w formie tabelarycznej oraz analizowane z uwzględnieniem ustalonych poziomów zagrożeń (stanów ostrzegawczych i alarmowych).

(akta kontroli str. 47, 124, 799-804)

Wyniki dokonywanych obserwacji oraz analiz, na wezwanie Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej¹² przekazywane były do RZGW w Szczecinie. Dyrektor wyjaśnił, że w przypadku wystąpienia zagrożeń, informacje te są przekazywane na bieżąco.

(akta kontroli str. 784, 786, 792-798)

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz zagrożeń powodzią Zarząd podejmował następujące działania:

- wyłoniono wykonawców w razie konieczności przeprowadzenia akcji przeciwpowodziowej (dla wszystkich nadzorów wodnych z terenu Zarządu);
- prowadzono prace utrzymaniowe dotyczące wałów przeciwpowodziowych oraz przeglądy techniczne obwałowań;
- dla urządzeń wodnych wraz z utrzymaniem koryt cieków naturalnych zapewniono całoroczną obsługę i konserwację (usługę kompleksową), w tym m.in. do obsługi jazów w zakresie opuszczania i podnoszenia zasuw oraz obkucia z lodu;
- opracowano informację na potrzeby *Oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego województwa zachodniopomorskiego*, w której zidentyfikowano miejsca najbardziej zagrożone wystąpieniem powodzi.

(akta kontroli str. 805-840)

¹² Dalej: KZGW.

W latach 2018-2019 w Zarządzie obowiązywała *Instrukcja operacyjna na wypadek zagrożenia powodziowego i innych zdarzeń kryzysowych w regionie (...)* zatwierdzona przez Dyrektora RZGW. Instrukcja zawierała m.in. określenie zespołów kryzysowych, wykazy wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp, obszary zagrożeń, procedury uruchomienia sił i środków oraz zasady i zadania realizowane w ramach stałych dyżurów.

(akta kontroli str. 841-926)

W okresie objętym kontrolą w ZZ opracowano plany i programy w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych. Potrzeby finansowe dla planowanych zadań utrzymaniowych zostały określone przez poszczególne nadzory wodne. Szacowane nakłady finansowe Zarządu w poszczególnych latach wynosiły: 2018 r. – 11 105 364 zł; 2019 r. – 16 300 570 zł; 2020 r. – 21 429 800 zł. Dyrektor Zarządu po analizie ww. kosztów przekazywał opracowany plan utrzymaniowy do RZGW w Szczecinie. Przyznane limity finansowe wynosiły: 1 515 000 zł w 2018 r.; 5 590 000 zł w 2019 r., 5 301 080 zł w 2020 r. W 2018 r. zrealizowano 30 zadań w zakresie utrzymania mienia na łączną kwotę 1 514 791 zł, co stanowiło 99,98% wykonania przyznanego planu finansowego. W 2019 r. zrealizowano 85 zadań na łączną kwotę 5 240 075 zł, tj. 93,74% wykonania planu finansowego. Niższe wykonanie planu finansowego wynikało m.in. z zabezpieczenia środków, jako rezerwy na możliwe wystąpienia szkód na wałach przeciwpowodziowych oraz na energię elektryczną na potrzeby stacji pomp, co uzależnione było od warunków meteorologicznych.

(akta kontroli str. 1101-1190, 1256)

Na terenie właściwości Zarządu występowało m.in.: 968,69 km cieków naturalnych, w tym 931,09 km uregulowanych; 160,32 km wałów przeciwpowodziowych, z czego objętych było utrzymaniem w 2018 r. – 116,6 km i w 2019 r. – 160,32 km, na których wykonywane były naprawy i konserwacje; 9 502 ha jezior i 0,72 ha zbiorników wodnych w całości objętych utrzymaniem; 33 stacje pomp, w całości objętych utrzymaniem oraz 388,13 km kanałów.

(akta kontroli str. 790-791)

Na terenie właściwości ZZ znajdowało się 65 obiektów hydrotechnicznych, w tym: 31 jazów i 34 wały przeciwpowodziowe. W latach 2018-2019 w Zarządzie sprawowano nadzór nad utrzymaniem i eksploatacją urządzeń wodnych, tj. przeprowadzano kontrole stanu technicznego określone w art. 62 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹³. Według posiadanego wykazu wszystkie obiekty zostały dopuszczone do dalszej eksploatacji. Książki obiektów wraz z protokołami z przeglądów były w posiadaniu poszczególnych nadzorów wodnych.

(akta kontroli str. 788-789, 1191-1200)

W latach 2018-2019 (do 9.12.) Zarząd prowadził łącznie 398 postępowań administracyjnych w sprawie wydania lub zmiany pozwolenia wodnoprawnego, w tym 24 o zmianę pozwolenia wydanego przed 1 stycznia 2018 r. W 2018 r. przeprowadzono 173 postępowania, a w 2019 r. – 225,

(akta kontroli str. 705-711)

Analiza 24 wniosków o zmianę pozwoleń wodnoprawnych w trybie art. 155 kpa, podmiotom posiadającym pozwolenia wodnoprawne wydane przez starostów, tj. przed 1 stycznia 2018 r. wykazała, że Dyrektor Zarządu prawidłowo rozpatrzył wszystkie złożone wnioski, uznając się za organ właściwy do zmiany wydanych przez starostów pozwoleń wodnoprawnych.

(akta kontroli str. 712-735)

¹³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm..

Badaniem w zakresie terminowości załatwienia spraw o wydanie pozwolenia wodnoprawnego objęto 20 wniosków złożonych w Zarządzie w latach 2018-2019 (po 10 z 2018 r. i 2019 r.). W wyniku badania ustalono, że w 2018 r. sześć postępowań przeprowadzono nieterminowo, tj. z opóźnieniem wynoszącym od 17 do 62 dni, a w 2019 r. nieterminowo przeprowadzono dwa, tj. z opóźnieniem 13 i 16 dniowym.

(akta kontroli str. 756)

Dyrektor Zarządu wyjaśnił, że w 2018 r. ZZ borykał się problemami kadrowymi oraz skomplikowanym charakterem postępowań, do których brakowało wykwalifikowanej kadry. Nieterminowość postępowań prowadzonych w 2019 r. była znacznie mniejsza niż w 2018 r., a jej przyczyną były głównie zaległości z 2018 r. oraz duża liczba spraw bieżących.

(akta kontroli str. 575-577)

W latach 2018-2019 do ZZ wpłynęły trzy ponaglenia (wszystkie w I kw. 2018 r.) w związku z niezałatwieniem sprawy o wydanie pozwolenia wodnoprawnego w terminie określonym w art. 35 kpa. W jednym przypadku, Dyrektor RZGW, (jako organ wyższego stopnia) pozostawił wniosek strony bez rozpoznania (z uwagi na nieuzupełnienie jego braków w wyznaczonym terminie), w drugim uznał ponaglenie za nieuzasadnione, a w trzecim uznał ponaglenie na beczynność za uzasadnione i wyznaczył nowy termin załatwienia sprawy. Niniejsza sprawa została załatwiona przez Dyrektora Zarządu w wyznaczonym terminie. W powyższym okresie nie stwierdzono dopuszczenia się przez Dyrektora ZZ beczynności lub przewlekłego prowadzenia postępowań z rażącym naruszeniem prawa. We wszystkich trzech przypadkach, powodem niezałatwienia spraw w wymaganym terminie (wykazywanym w postanowieniach lub pismach wyjaśniających) był napływ dużej ilości spraw oraz brak wystarczającej liczby pracowników w Zarządzie.

(akta kontroli str. 757-783)

W Zarządzie w latach 2018 i 2019 (III kw.) wysokość opłat stałych za pobór wody podziemnej i powierzchniowej określono w formie odpowiednio 347 i 296 informacji rocznych, na łączną kwotę 494 091 zł i 344 314 zł. Podmioty, które nie zgodziły się z wysokością opłat złożyły odpowiednio 15 i 38 reklamacji. W wyniku uznania 6 z tych reklamacji w 2018 r. i 37 w 2019 r. łączna wysokość ustalonych opłat za lata 2018-2019 wyniosła odpowiednio 457 169 zł. i 324 546 tys. zł.

(akta kontroli str. 1070)

Szczegółowym badaniem objęto dziesięć losowo wybranych spraw dotyczących opłat stałych ustalonych w formie informacji rocznych za 2018 r. i 2019 r. (po pięć za każdy rok) na łączną kwotę 1 135 zł i 1 525 zł. W powyższych sprawach ustalono, że:

- wysokość opłat obliczono zgodnie z art. 271 ust. 1-5 ustawy Prawo wodne, na podstawie danych wynikających z pozwoleń wodnoprawnych oraz stawek określonych w rozporządzeniu w sprawie stawek opłaty za usługi wodne;
- informacje roczne zawierające wysokość opłat i sposób ich obliczenia, przekazano podmiotom obowiązującym do ponoszenia tych opłat, zgodnie z art. 271 ust. 1 ustawy Prawo wodne;
- w dziesięciu objętych badaniem sprawach należności z tytułu opłat zostały uiszczone w terminie określonym w art. 271 ust. 6 ustawy Prawo wodne.

(akta kontroli str. 1071)

Badaniem w zakresie rozpatrywania w Zarządzie reklamacji dotyczących wysokości opłat stałych objęto wszystkie 15 reklamacji złożonych w związku z opłatami stałymi ustalonymi w formie informacji rocznych za 2018 r. oraz 20 reklamacji złożonych w 2019 r. W powyższych sprawach ustalono:

- wszystkie reklamacje złożone w latach 2018-2019 rozpatrzono w terminie określonym w art. 273 ust. 4 ustawy Prawo wodne, tj. w terminie 14 dni;
 - w 2018 r. w sześciu przypadkach reklamacje uznano za zasadne, w czterech z tych spraw podmiotom przekazano nowe informacje, zgodnie z art. 273 ust. 5 ustawy Prawo wodne, a w pozostałych dwóch sprawach informacje anulowano, a podmioty poinformowano, że nie podlegają obowiązkowi ponoszenia opłat ustalonych w formie tych informacji¹⁴;
 - w 2019 r. w 19 przypadkach reklamacje uznano za zasadne, w 17 z tych spraw podmiotom obowiązującym przekazano nowe informacje, zgodnie z art. 273 ust. 5 ustawy Prawo wodne. W pozostałych dwóch sprawach informacje anulowano, a podmioty poinformowano, że nie podlegają obowiązkowi ponoszenia opłat ustalonych w formie tych informacji¹⁵;
 - w jednej sprawie w 2019 r., w której nie uznano reklamacji, wysokość opłaty określono w drodze decyzji, zgodnie z art. 273 ust. 6 ustawy Prawo wodne.
- (akta kontroli str. 1073-1075)

Wysokość opłat zmiennych za pobór wody podziemnej i powierzchniowej w latach 2018 i 2019 (III kwartał) została ustalona w formie odpowiednio 1 211 i 826 informacji, na łączną kwotę 1 737 626 zł i 1 369 020 zł. Podmioty, które nie zgadzały się z wysokością ustalonych opłat złożyły w 2018 r. dwie reklamacje i w 2019 r. 13 reklamacji. W wyniku uznania jednej z tych reklamacji (w 2018 r.) łączna wysokość opłat ustalonych za lata 2018 i 2019 III kwartał wyniosła odpowiednio 1 736 672 zł. 1 369 020 zł.

(akta kontroli str.1070)

Szczegółowym badaniem objęto dziesięć losowo wybranych spraw dotyczących opłat zmiennych ustalonych w formie informacji za II kwartał 2018 r. i 2019 r. (po pięć za każdy rok) na łączne kwoty 612 zł i 3 678 zł. W powyższych sprawach:

- wysokość opłaty ustalono, zgodnie z art. 272 i art. 552 ustawy Prawo wodne, na podstawie danych wynikających z pozwoleń wodnoprawnych oraz stawek określonych w rozporządzeniu w sprawie stawek opłat za usługi wodne;
- informacje zawierające wysokość opłat i sposób ich obliczenia przekazano podmiotom obowiązującym do ponoszenia tych opłat zgodnie z art. 272 ust. 17 ustawy Prawo wodne;
- w dziewięciu z objętych badaniem spraw należności z tytułu opłat zostały uiszczone w terminie określonym w art. 272 ust. 18 ustawy Prawo wodne, a w jednym na kwotę 104 zł płatności dokonano 50 dni po terminie (nie określono wysokości opłaty w drodze decyzji).

(akta kontroli str. 1071-1072)

W zakresie rozpatrywania w Zarządzie Zlewni reklamacji dotyczących wysokości opłat zmiennych badaniem objęto wszystkie 15 złożonych reklamacji (dwie w 2018 r. i 13 w 2019 r.). W powyższych sprawach ustalono:

- wszystkie reklamacje rozpatrzono w terminie określonym w art. 273 ust. 4 ustawy Prawo wodne, tj. w ciągu 14 dni;
- w 14 sprawach, w których nie uznano reklamacji, wysokość opłaty określono w drodze decyzji, zgodnie z art. 273 ust. 6 ustawy Prawo wodne, a w jednym przypadku reklamacje uznano za zasadną.

(akta kontroli str. 1076-1078)

¹⁴ Jedna na podstawie art. 268 ust. 3 ustawy Prawo wodne, a w drugim przypadku wygasło pozwolenie wodnoprawne.

¹⁵ W jednym przypadku przyjęto błędny współczynnik Q_{max} , dokonano zmiany na $Q_{\text{śrd.dob.}}$, a w drugim przypadku podmiot nie wybudował ujęcia objętego pozwoleniem.

W latach 2018-2019 (III kwartał) 501 podmiotów nie uiściło opłat za pobór wód podziemnych i powierzchniowych na łączną kwotę 325 328 zł, w tym 348 podmiotów w 2018 r. na kwotę 208 998 zł i 153 podmioty w 2019 r. na kwotę 116 330 zł.

(akta kontroli str. 653, 666-681)

Za zadania związane z egzekucją należnych opłat (prowadzenie monitoringu korespondencyjnego) zgodnie z zarządzeniem nr 24 Prezesa PGW WP z 24.06.2018 r. w sprawie wprowadzenia w PGW WP *Instrukcji w sprawie windykacji wierzytelności* dla należności ZZ odpowiedzialny był Wydział Finansowo – Księgowy RZGW. Powyższe zarządzenie nr 24 zostało zmienione zarządzeniem nr 43/2019 Prezesa PGW WP z 2.09.2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury dochodzenia, windykacji i egzekucji należności w PGW WP. Zgodnie z przedmiotowym zarządzeniem w przypadku braku zapłaty należności w terminie w pierwszym etapie dochodzenia należności podejmowane są wstępne działania windykacyjne, które zgodnie z § 5 ust. 10 ww. zarządzenia, prowadzi się do 14 dnia od upływu terminu płatności. Działania te prowadzone są przez pracowników komórek finansowo-księgowych lub działów opłat i opomiarowania i działów współpracy z użytkownikami wód w zarządach zlewni, wydziałów gospodarowania mieniem Skarbu Państwa i współpracy z użytkownikami wód w regionalnych zarządach gospodarki wodnej RZGW — w danej jednostce organizacyjnej, która wystawiła dokument nakładający obowiązek uiszczenia płatności, pracowników wydziału windykacji w KZGW w przypadku wystawienia dokumentu nakładającego obowiązek uiszczenia płatności w KZGW. Wstępne działania windykacyjne polegają na nawiązaniu z dłużnikiem kontaktu telefonicznego, drogą mailową lub osobistego i poinformowanie go o stanie zadłużenia i konsekwencjach wynikających z braku jego uregulowania uzyskaniu od dłużnika deklaracji o terminie spłaty jego zadłużenia bądź o odmowie spłaty zadłużenia.

(akta kontroli str. 1201-1250)

Zgodnie z art. 271 ust. 7 (opłata stała), art. 272 ust. 19 (opłata zmienna) ustawy Prawo wodne, jeżeli podmiot obowiązany do ponoszenia opłat za usługi wodne zaniechał wykonania obowiązku dokonania wpłaty w określonej wysokości i terminie, dyrektor ZZ określa wysokość opłaty w drodze decyzji.

Z ogólnej liczby 501 podmiotów, które nie uiściły w terminie opłat w latach 2018-2019, w 12 przypadkach Dyrektor Zarządu określił wysokość opłat w formie decyzji, z czego trzy przekazał do egzekucji. Natomiast 334 podmioty, po podjęciu przez Zarząd Zlewni wstępnych działań windykacyjnych, dokonały płatności z opóźnieniem do 15 dni, a 148 podmiotów dokonało płatności z opóźnieniem od 16 do 197 dni (w tym osiem na podstawie decyzji). Z badania wyłączono 15 podmiotów (z uwagi na zgon oraz nieodebranie informacji o wymiarze opłat).

(akta kontroli str. 1053-1054, 1056-1057, 1061-1065, 1067-1069, 1079-1080)

W 2018 r. Dyrektor Zarządu nie określił wysokości opłat w drodze decyzji w 66 przypadkach opłat stałych, w których podmioty dokonały płatności z opóźnieniem wynoszącym od 16 do 197 dni oraz w 56 przypadkach opłat zmiennych, w których podmioty dokonały płatności od 16 do 98 dni.

(akta kontroli str. 1038, 1041, 1051-1052, 1058-1060)

W 2019 r. Dyrektor ZZ w 10 przypadkach opłat stałych, w których podmioty dokonały płatności z opóźnieniem wynoszącym od 16 do 47 dni oraz w ośmiu przypadkach opłat zmiennych, w których podmioty dokonały płatności od 21 do 50 dni nie określił wysokości tych opłat w drodze decyzji.

(akta kontroli str. 1055, 1066)

Dyrektor Zarządu wyjaśnił, że: (...) określenie wysokości opłat w formie decyzji za pobór wody podziemnej i powierzchniowej było utrudnione, ponieważ opłaty kwartalne nie były wprowadzane (księgowane) na bieżąco do programu Eden, a Dział Opłat z poziomu ZZ nie miał wglądu do opłat, ponieważ opłaty były księgowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (...). Wydanie decyzji określających opłatę wymaga przeprowadzenia postępowania administracyjnego, a w przypadku skorzystania przez podmiot ze środka zaskarżenia postępowania administracyjnego w dwóch instancjach. Warunek ten wynika z wprowadzenia nowego systemu opłat za usługi wodne, w którym każdy etap jego obsługi wymaga aktywności po stronie PGW WP, co jest odmienne od przyjętego w Prawie ochrony środowiska systemu samo naliczania opłat przez podmioty korzystające ze środowiska. Jednocześnie nadmieniam, iż ze strony Działu Opłat i Opomiarowania po zaksięgowaniu opłaty, zostały podjęte stosownie działania w postaci ponagleń telefonicznych oraz mailowych na podstawie, których zostały sporządzone notatki służbowe, a opłaty za rok 2018 zostały uregulowane (...). (...) opłaty za 2019 roku w trzech przypadkach (...) zostały przekazane do windykacji, pozostałe podmioty uiściły opłatę (...).

(akta kontroli str. 1093-1100)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Osiem spośród 20 decyzji pozwoleń wodnoprawnych objętych badaniem zostało wydanych z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 35 § 3 kpa. Zgodnie z ww. przepisem załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca od dnia wszczęcia postępowania a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy. Termin, o którym mowa powyżej został przekroczony, w badanej próbie, od 13 do 62 dni.

(akta kontroli str. 756)

Dyrektor Zarządu wyjaśnił m.in. że przy dużej ilości spraw i braku wystarczającej liczby pracowników niemożliwym było dotrzymanie terminów wynikających z kpa.

(akta kontroli str. 775-577)

2. W Zarządzie nie określono w drodze decyzji wysokości nieuiszczonych w terminie 76 opłat stałych i 64 opłat zmiennych za usługi wodne. Było to niezgodne odpowiednio z art. 271 ust. 7 i art. 272 ust. 19 ustawy Prawo wodne.

(akta kontroli str. 1038,1041,1051-1052,1058-1060, 1055, 1066)

Dyrektor Zarządu wyjaśnił, że: (...) Szereg zadań realizowanych przez Zarządy Zlewni w obszarze opłat za usługi wodne powoduje, że postępowania w sprawie określenia wysokości opłaty w związku z brakiem wpłaty nie zawsze są wszczynane bezpośrednio po bezskutecznym upływie terminu płatności. Zasoby kadrowe w Zarządzie Zlewni zasadniczo skupione są na ustalaniu opłat za usługi wodne, co stanowi zadanie priorytetowe, jako że czynność ta jest niezbędna do pozyskania przychodów. Zadanie to w okresie przejściowym w odniesieniu do opłaty zmiennej za trzy pierwsze kwartały 2018 r. wymagało w większości przypadków przeprowadzenia absorbującej czasowo i kadrowo kontroli gospodarowania wodami. Wszystkie te okoliczności powodowały, że w odniesieniu do części zaległości z tyt. opłat za usługi wodne nie zostały wydane decyzje konieczne do wszczęcia postępowania egzekucyjnego (...).

(akta kontroli str. 1093-1100)

OCENA CZĄSTKOWA

W Zarządzie Zlewni prawidłowo dokonywano analiz zjawisk hydrologicznych i lodowych oraz przeprowadzano okresowe kontrole stanu technicznego urządzeń wodnych. W objętych badaniem sprawach, wysokość opłat za usługi wodne

ustalano na podstawie posiadanych przez Zarząd danych, wynikających z pozwoleń wodnoprawnych i oświadczeń podmiotów obowiązanych do ponoszenia opłat oraz stawek określonych w rozporządzeniu w sprawie stawek za usługi wodne. Jako nieprawidłowe oceniono: przekroczenie terminu na wydanie ośmiu decyzji wodnoprawnych od 13 do 62 dni, czym naruszono art. 35 § 3 ustawy kpa oraz nieokreślenie w drodze decyzji wysokości nieuiszczonych w terminie 76 opłat stałych i 64 opłat zmiennych za usługi wodne, mimo obowiązku wynikającego odpowiednio z art. 271 ust. 7 i art. 272 ust. 19 ustawy Prawo wodne.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- | | |
|---------|--|
| Uwagi | Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. |
| Wnioski | <ol style="list-style-type: none">1. Terminowe wydawanie decyzji pozwoleń wodnoprawnych;2. Określanie w drodze decyzji wysokości nieuiszczonych w terminie opłat za usługi wodne. |

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
--------------------------------	---

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.
---	---

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 24 lutego 2020 r.

Kontroler
Główny specjalista kontroli państwowej
Jarosław Pułka

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor